

Sijoittaminen – opas uteliaille

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

SIJOITTAMINEN – OPAS UTELIAILLE

Lukijalle.....	3
Minäkö sijoittaja?	4
Ostatko osakkeita vai menetkö metsään?	7
Osake on osuus yhtiöstä	12
Osakesijoittajan tuotonlähteet	15
Kuinka pörssi toimii?.....	17
Ensimmäinen kauppa.....	20
Onko osake halpa vai kallis?	22
Vuoristoradalla.....	25
Hajauttaminen	28
Sijoittajan verotus	31

LUKIJALLE

Askel sijoittamisen maailmaan voi tuntua suurelta harppaukselta. Tämä opas kulkee matkan kanssasi vauvan askelin. Opas on tarkoitettu opettajille, opiskelijoille ja meille kaikille tavallisille ihmisille jotka mietimme omaa talouttamme. Moni säästää jo vähän. Sijoittaminenkin on ehkä käynyt mielessä. Haluaisin sijoittaa, mutta en tiedä tarpeeksi, joku pohtii. Ei hätää. Olet ottanut käteesi oikean opuksen.

Kirjailija, toimittaja **Karo Hämäläinen** on kirjoittanut tämän oppaan Pörssisäätiölle. En voisi kuvitella parempaa kirjoittajaa. Olimme erittäin iloisia kun Karo tarttui tehtävään. Pörssisäätiöllä oli aikaisemmin ”Mitä arvopapereista pitäisi tietää” – opas opettajille ja opiskelijoille. Tämä opas haluttiin päivittää, uudistaa ja lukijakuntaa laajentaa. Mielestäni tässä tavoitteessa onnistuttiin erinomaisesti. Karon teksti on samalla aikaa kevyen viihdyttävää ja kuitenkin täynnä asiaa. Lukujen lopussa olevat yhteenvetolaatikat auttavat jäsentämään ja kertaamaan luettua.

Taiteilija **Aiju Salminen** on muuttanut Karon ajatukset kuviksi. Aijun tyylikkään sarjakuvamaiset piirrokset elävoittävät opasta, tukevat tekstin sanomaa ja hauskuuttavat lukijaa.

Pörssisäätiö kiittää lämpimästi Karoa ja Aijua sekä myös oppaan valmistelussa aktiivisesti mukana olleita Multiprintin Markku Korhosta ja Jarmo Kojoa. Kuten huomaat, olemme nauttineet tämän oppaan tekemisestä. Toivottavasti Sinä nautit sen lukemisesta. Mikäli oppaan luettuasi kaipaat lisää tietoa, suosittelen Pörssisäätiön muita oppaita, esimerkiksi Osakeopasta, Sijoitusrahasto-opasta, Sijoittajan korko-opasta tai Sijoittajan vero-opasta. Olet myös erittäin tervetullut tilaisuuksiimme, Pörssi-iltoihin ja Sijoituskouluihin. Pörssisäätiön verkkosivuilta www.porssisaatio.fi löydät lisää tietoa.

Pörssitalossa 8.8.2014
Sari Lounasmeri
Pörssisäätiön toimitusjohtaja

MINÄKÖ SIJOITTAJA?

OLETUS 1:

Sijoittajilla on paljon rahaa.

Oletus 2: Minulla ei ole paljon rahaa.

Johtopäätös: En siis voi sijoittaa.

Oikein. Väärin.

Sijoittajilla on rahaa, sillä sijoitukset ovat rahaa – osakkeet tai sijoituskiinteistöt on helppo myydä ja muuttaa euroseteleiksi, joilla pääsee ostamaan kaupasta ruokaa ja ruuveja –, mutta silloin, kun sijoittajat ovat ryhtyneet ostamaan osakkeita, he eivät välttämättä ole vielä olleet rikkaita, vaan ehkäpä juuri sijoittaminen on vaurastuttanut heitä. Moni miljonääri on aloittanut nollasta.

Sijoittaminen ei vaadi suuria rahoja. Muutamalla kymppillä saa ostettua rahasto-osuuksia, joilla pääsee osalliseksi vaikka intialaisten osakkeiden kurssikehityksestä tai yhdysvaltalaisista yrityslainoista. Osakkeiden ostaminen suoraan pörssistä on järkevää, kun kasassa on muutama satanen.

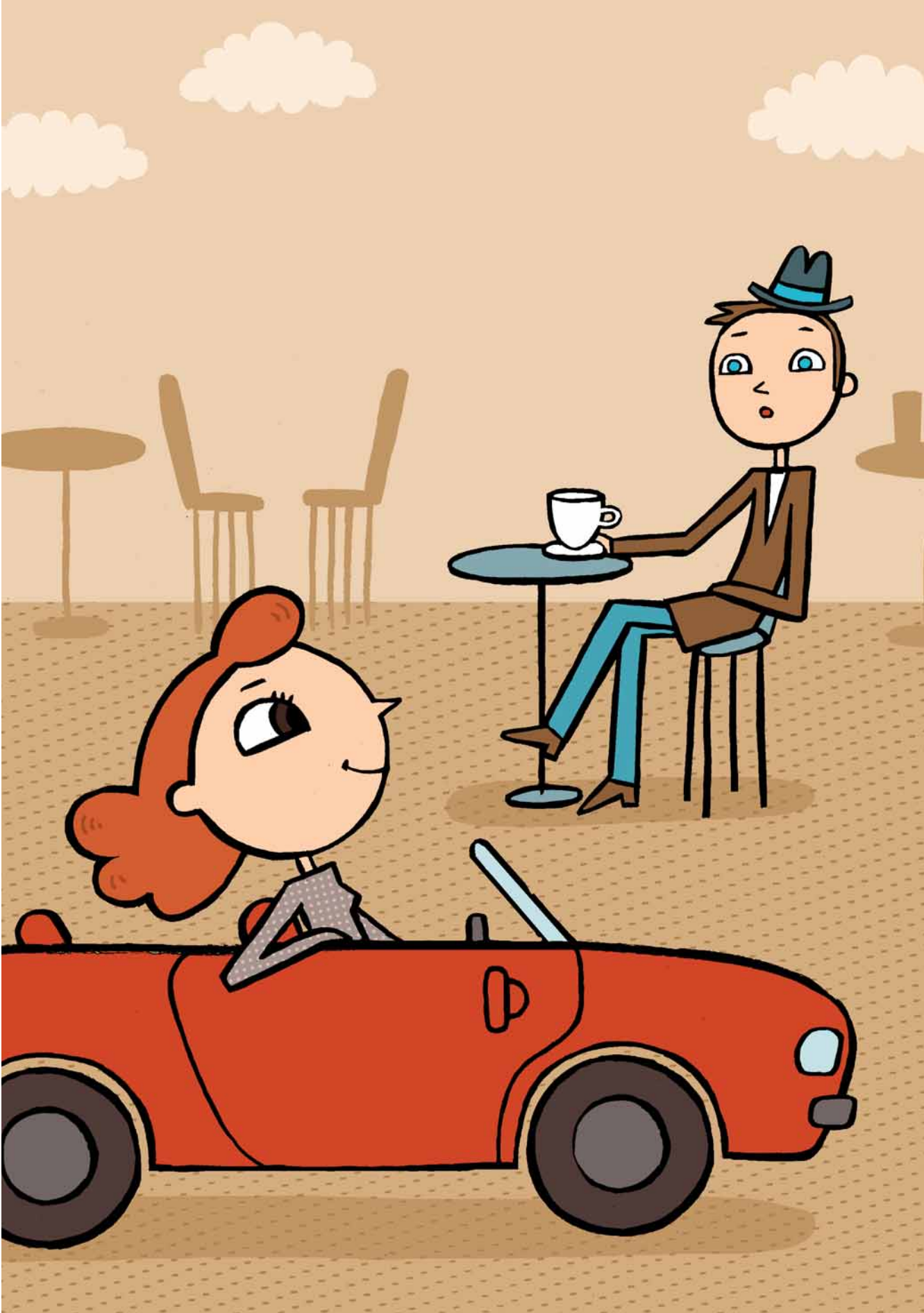
Sitä paitsi jos sinulla on varaa ostaa kuppi kahvia, sinulla on jo tonni.

Kuppi vähänkin erikoisempaa kahvia maksaa kolme euroa. Jos joka päivä ostaa yhden kahvikupillisen, siitä kertyy vuodessa tuhat euroa, vaikka kävisi juhlapyhinä mumolassa ilmaisilla sumpeilla. Tuhannella eurolla saa jo paria osaketta sisältävän osakesalkun.

Tuhannen euron sijoitus on vielä kaukana miljonääriydestä. Eikä sijoittamalla miljonääriksi tarvitse tullakaan. Sijoittaminen on järkevää oman talouden hoitoa. On hyvä pitää vähän rahaa jemmassa pahan päivän varalle. Eikä sitä silloin kannata pitää panktitilillä, jossa rahan käyttöarvo laskee.

Eikä se miljonääriyskään ihan mahdoton juttu ole. Jos sijoitti viisitoista vuotta sitten vähän reilut 30 000 euroa hissejä ja liukuportaita valmistavan Koneen osakkeisiin ja on sijoittanut osingot uudelleen, on tällä hetkellä miljonääri. Miljonääriksi olisi päätyneet myös sijoittamalla 60 000 euroa vakuutus konserni Sampoön viisitoista vuotta sitten. Tosin vain teoriassa. Verottaja olisi vienyt omansa välistä.

Kone-yhtiön arvo on noussut lähes kolmekymmentä prosenttia vuodessa. Se on poikkeuksellisen hyvä tuotto. Koneen loistava menestys Aasian hissi- ja liukuporrasmarkkinoilla on tehnyt yhtiön pääomistajasta **Antti Herlinistä** ensimmäisen suomalaisen euromiljardööriin. Sammon kurssikehitys taas on vaurastuttanut **Björn ”Nalle” Wahlroosia**.

Vaatii taitoa ja myös paljon tuuria, jotta osakesalkku menestyy niin hyvin kuin Koneeseen tai Sampoon sijoittaminen on tuottanut. Osakemarkkinat ovat keskimäärin pitkällä aikavälillä antaneet 8–10 prosentin tuoton vuodessa. Jos ei aivan sössi sijoitustensa kanssa, suunnilleen siihen pitäisi päästä. Jos sijoittaa sata euroa joka kuukausi kohteeseen, jonka arvo nousee yhdeksän prosenttia vuodessa, on miljonääri neljänkymmenen yhdeksän vuoden kuluttua.

Onko yhdeksän prosenttia paljon vai vähän? Talletuskorkoihin verrattuna se on moninkertaisesti. Jos rahansa laittaa säästöön pankkitilille, niille saa tällä hetkellä suunnilleen prosentin tuoton. Satasesta tulee satayksi euroa. Kahdeksalla prosentilla satasesta tulee satakahdeksan euroa. Onko sillä sitten väliä? On sillä. Kymmenessä vuodessa yhden prosentin tuotto kasvattaa satasen vähän yli 110 euroksi. Kahdeksan prosentin tuotolla sijoitettu satanen sen sijaan paisuu 216 euroksi.

Sijoittaminen edellyttää säästämistä. Säästäminen taas on kulutuksen lykkäämistä. Jos luopuu tänään (ja huomenna) kahvikupillisesta, muutaman vuoden kuluttua voi ostaa auton. Jos säästöt laittaa pankkitilille, rahat riittävät käytettyyn Volkkariin. Jos sijoittaa osakkeisiin – ja mukana on sopivasti tuuria –, pääsee valitsemaan, miellyttääkö silmää enemmän BMW vai Mersu.

Ei sijoittaminen sen kummempaa ole. Sijoittamalla vaurastuminen on kokeilemisen arvoinen vaihtoehto.

TIIVISTELMÄ:

- Sijoittamisessa alkuun pääseminen ei vaadi suuria summia.
- Pitkällä aikavälillä on paljon merkitystä sillä, saako rahoilleen prosentin vai yhdeksän prosentin tuoton.
- Sijoittaminen on järkevää oman talouden hoitoa.
- Sijoittaminen edellyttää säästämistä.

OSTATKO OSAKKEITA VAI MENETKÖ METSÄÄN?

Sijoittamisesta ensimmäiseksi mieleen tulevat pörssisaleissa huitovat meklarit ja kiivaasti sykkivät kurssikäyrät. Pörssiosakkeet ovatkin yleinen sijoituskohde mutta eivät suinkaan ainut. Toinen suuri omaisuusluokka eli sijoituskohde ovat korkosijoitukset.

Korkosijoittaja saa sijoittamalleen summalle tietyn koron vuodessa ja sijoitusajan päättyessä sijoittamansa rahat takaisin. Korkosijoittaja tietää tuotonsa ennalta, kunhan se, jolle lainaa on annettu, pystyy maksamaan velkansa. Osakesijoittajan tuotto taas riippuu siitä, kuinka sijoituskohteena oleva yhtiö menestyy.

Rahan tallettaminen pankkiin on korkosijoittamista yksinkertaisimmillaan. Rahan tallettaminen itse asiassa tarkoittaa rahan antamista pankin käyttöön. Pankki ei kiikuta tilille talletettuja seteleitä kassaholviin vaan lainaa niitä eteenpäin niille asiakkaille, jotka tarvitsevat rahaa. Pankin tehtävä on välittää rahaa niiltä, joilla rahaa on yli senhetkisen tarpeen, niille, jotka tarvitsevat rahaa. Kun rahaa tallettaa pankkiin, luottaa siihen, että pankki maksaa rahat myöhemmin takaisin – korkojen kera.

Talletukselle maksettava korko on korvaus rahan käytöstä. Pankki maksaa säästäjälle ehkä prosentin vuodessa, ja kun rahaa tarvitseva käy hakemassa lainaa pankista, hän joutuu maksamaan siitä ehkä kaksi ja puoli prosenttia. Pankki siis tavallaan ostaa rahaa halvemmalla kuin myy sitä eteenpäin. Väliin jäävällä korkomarginaalilla pankki tekee tulosta, ylläpitää konttoreita ja maksaa palkkaa työntekijöilleen.

Rahaa voi antaa lainaksi paitsi pankeille myös yrityksille ja valtioille. Tällöin sijoittaja ostaa rahaa tarvitsevan yrityksen tai valtion joukkolainoja. Käytännössä yritysten lainapapereihin sijoittaminen on isojen poikien hommaa ja kertasijoitussummat ovat suuria.

Asuntosijoittajaksi saattaa päätyä sattumalta, kun isoäidiltä jäänyttä tai vanhaa opiskeluaikoina käytössä ollutta asuntoa ei uutta asuntoa hankittaessa myydäkään vaan se pannaan vuokralle. Asuntosijoittaja saa vuokralaiselta rahaa kuukausittain, ja kuukausittain hän maksaa taloyhtiölle yhtiövastikkeen. Väliin jäävä raha on tuottoa. Suuret remontit kuten putkistosaneeraus painavat helposti asuntosijoittajan vuoden miinukselle.

Asuntosijoittamisessa alkuun pääseminen vaatii useiden kymmenien tuhansien eurojen pääomaa. Monet asuntosijoittajat tosin käyttävät apunaan velkaa eli lainaavat pankista rahaa asuntoa vastaan. Vuokratuotoilla he lyhentävät lainaa, ja niin asunto vähä vähältä maksaa itsensä takaisin. Velkasijoittamisessa on kuitenkin riskinsä: jos sijoituskohteen arvo laskee, lopputulos saattaa olla se, että sijoittaja menettää oman pääomansa ja lisäksi jää vielä velkaa pankille.

Sijoittaa voi myös muihin kiinteistöihin kuin asuntoihin. Yksi kiinteistösijoittamisen muoto on metsäsijoittaminen, joka sekin on Suomessa varsin yleistä. Metsäsijoittaja saa tuloja harvakseltaan, silloin, kun metsästä myydään puita. Metsä myös vaatii paljon huolenpitoa ja seuraamista.

Sarjakuissa ja vanhoissa agenttielokuvissa rahamiesten kassakaapeissa kiiltelee kultaharkkoja. Kulta on myös todellisen elämän sijoituskohde, ja viime vuosina kultaan sijoittaminen on herättänyt paljon keskustelua, sillä kullan hinta on heitellyt ylös alas.

Kullan ohella voi sijoittaa myös muihin raaka-aineisiin kuten kupariin, hopeaan tai öljyyn – tai timantteihin, jotka ovat elokuvien rahanaisten tunnusmerkkejä. Sijoituksia voi tehdä jopa viljaan ja kahviin, mutta silloin sijoittaminen tapahtuu yleensä paperilla, ei todellisten kahvipapupussien muodossa. Sen sijaan kultaa voi ostaa kultaliikkeistä pieninä harkkoina tai kolikkoina. Kullan hinta noteerataan joka arkipäivä koko ajan kansainvälisissä raaka-ainepörsseissä.

Raaka-aineisiin sijoittaminen on siinä mielessä spekulatiota, että raaka-aineet eivät suoranaisesti tuota mitään. Kulta vain on. Kulta ei tuota vuokratuottoa. Se ei kasva niin kuin metsä. Se ei jaa osinkoa osakeyhtiöiden tapaan. Kultasijoittaja toivoo, että kullan hinta nousee ja hän voi myydä harkkonsa myöhemmin jollekulle kovempaan hintaan kuin mitä on siitä aikoinaan maksanut.

Taiteeseen ja keräilykohteisiin sijoittaminen muistuttaa raaka-ainesijoittamista siinä mielessä, että silloinkin sijoitusstrategia on se, että kohteen arvo nousee ajan kuluessa. Raaka-aineista taidesijoittaminen taas poikkeaa merkittävästi siinä, että kohteelle ei ole yksiselitteistä markkinahintaa. Kullan hinnan pystyy selvittämään joka hetki usean numeron tarkkuudella, mutta minkä arvoinen on Pablo Picasson tai Albert Edelfeltin ainutlaatuinen ja laatuaan ainut maalaus? Hinta määrittyy vasta silloin, kun kauppaa ollaan todella hieromassa. Yksittäisen ostajan mieltymykset vaikuttavat merkittävästi siihen, millaiseksi taidesijoituksen tuotto muodostuu.

Suomessa jopa Muumi-mukit ovat nousseet keräilykohteiksi, ja harvinaisempien muiden hinnat nettihuutokaupoissa ovat kohonneet korkealle. Taide ja keräilyesineet eivät omistusaikanaan tuota omistajalleen mitään rahallista, mutta veistoksesta, maalauksesta tai antiikkilipastosta saa arkeen esteettistä mielihyvää. Tosin uskaltaako aamuteetä juoda sadan euron hintaisesta Muumi-mukista vai jääkö se astiakaapin perukoille?

Entä onko vanha auto sijoituskohde? Ehkä keski-ikäisten miesten fantasioissa.

Yhtä vähän lotto tai vedonlyönti ovat sijoittamista. Niissä palautuskerroin on alle ykkösen, eli keskimäärin pitkällä aikavälillä lottoaja häviää varmasti, vaikka jonkun kohdalle joskus osuukin miljoonapotti. Sijoittaja taas vaurastuu keskimäärin pitkällä aikavälillä – pörssin palautusprosentti on yli sata.

Entä sitten sijoitusrahastot? Rahastot ovat se vaihtoehto, jota pankin sijoitusneuvoja tarjoaa ensimmäisenä, kun asiakas kertoo, että hänelle on jäänyt vähän rahaa säästöön.

Rahastot ovat sijoittamisen työkaluja, eivät itsessään sijoituskohde. Sijoitusrahasto on kuin yksi suuri rahaläjä, jonka rahaston salkunhoitaja sijoittaa hyväksi katsomallaan tavalla rahaston sääntöjen mukaisesti. Rahastojen avulla voi sijoittaa vaivattomasti niin osake- kuin korkomarkkinoille mutta myös raaka-aineisiin ja taiteeseenkin. Rahastot jae- taan karkeasti osake-, korko- ja yhdistelmärahastoihin.

Osakerahastot sijoittavat nimensä mukaisesti osakkeisiin. Ne voivat erikoistua johonkin maantieteelliseen alueeseen kuten vaikkapa yhdysvaltalaisiin, suomalaisiin tai japanilaisiin osakkeisiin, tai ne voivat sijoittaa jollakin toimialalla toimiviin yrityksiin; tällaisia rahastoja ovat vaikkapa uusiutuvaan energiaan tai lääketeollisuuteen sijoittavat rahastot.

Korkorahaston salkunhoitaja ostaa rahaston varoilla yritysten tai valtioiden lainoja, siis välillisesti lainaa rahaa niille. Korkorahastot ryhmitellään sen mukaan, kuinka pitkiä niiden salkussa olevat lainat ovat. Jos lainapaperit eräännyvät alle vuoden kuluessa, puhutaan lyhyen koron rahastoista. Pitkän koron rahastojen keskimääräiset laina-ajat puolestaan ovat useita vuosia.

Korkorahastot erikoistuvat myös sen mukaan, ostavatko ne yritysten vai valtioiden lainoja. Valtioita pidetään turvallisempina takaisinmaksajina kuin yrityksiä. Toisaalta turvallisempien maksajien lainat ovat tuotoltaan huonompia. Yrityslainat puolestaan jaetaan erikseen sen mukaan, millainen on kohdeyritysten luottoluokitus. Jos yhtiö on vakavarainen, sen konkurssiriski on pienempi kuin sellaisen yhtiön, jonka luottoluokitus on matala.

Korkosijoittajan kannalta tärkeää on myös se, mikä on sijoitusten valuutta. Jos sijoitukset tehdään muussa valuutassa kuin euroissa, valuuttojen välisen vaihtokurssin muuttuminen vaikuttaa sijoittajan saamaan tuottoon.

Yhdistelmärahastot sijoittavat osan varoistaan osake- ja osan korkomarkkinoille. Yhdistelmärahaston salkunhoitaja säätelee sitä, kuinka suuri osa rahoista on kiinni osakkeissa, kuinka suuri korkopapereissa. Sillä on suuri merkitys salkun kehityksen kannalta. Jos salkunhoitajalla olisi kristallipallo, hän löisi kaikki rahat osakkeisiin osakekurssien nousun alla ja vetäisi ne turvaan korkosijoituksiin silloin, kun osakemarkkinoilla alkaa tuivertaa. Täydellisiä ajoittajia on valitettavasti vain satukirjoissa.

Usein yhdistelmärahaston nimestä käy ilmi rahaston riskitaso. Mitä suurempi osuus varoista on normaalitilanteessa osakemarkkinoilla, sitä enemmän rahasto-osuuden arvo heiluu. Jos rahaston nimi on vaikkapa Kompassi 50, normaalitilanteessa puolet rahoista on osake-, puolet korkomarkkinoilla.

Monet yhdistelmärahastot eivät sijoita suoraan osakkeisiin ja lainoihin vaan tekevät sijoituksensa toisiin rahastoihin. Se on salkunhoitajan kannalta helppoa ja vaivatonta. Jos hän haluaa lisätä saksalaisten osakkeiden osuutta rahastosalkussa, hänen ei tarvitse ostaa osakkeista Frankfurtin pörssistä vaan ilmoittaa, että hän merkitsee lisää Saksaan sijoittavaa osakerahastoa. Tällaisia toisiin rahastoihin sijoittavia rahastoja kutsutaan rahastojen rahastoiksi.

Tyylikkääseen pukuun pukeutuva, Helsingin keskustan arvorakennuksessa työskentelevä rahaston salkunhoitaja ei tee työtään ilmaiseksi. Sitä paitsi rahastojen markkinointi maksaa. Siksi rahastoihin sijoittaminenkaan ei ole ilmaista lystiä. Rahastot perivät tyyppillisesti pienen palkkion silloin, kun rahasto-osuuksia merkitään eli ostetaan, ja samoin silloin, kun niitä myydään eli lunastetaan. Pitkäaikaiselle sijoittajalle olennaisempaa kuin kuitenkin se, kuinka paljon rahaston hallinnoinnista peritään palkkiota.

Rahastojen hallinnointipalkkiot ilmoitetaan prosentteina pääomasta vuodessa. Jos hallinnointipalkkio on kaksi prosenttia ja sijoittaja omistaa rahastoa tuhannella eurolla, hän maksaa vuodessa 20 euroa hallinnointipalkkiota. Käytännössä hallinnointipalkkio ei kuitenkaan näy, sillä rahastoa hoitava yhtiö vähentää hallinnointipalkkion määrän joka päivä rahasto-osuuden arvosta. Rahaston arvo kehittyi siis vuodessa hallinnointipalkki- on verran vähemmän kuin rahaston omistaman salkun arvo.

Osakerahastojen hallinnointipalkkiot liikkuvat yleensä 1–3 prosentin haarukassa. Mitä eksoottisempi rahasto, sitä kalliimpi palkkio tapaa olla. Jos hallinnointipalkkio on kaksi prosenttia ja rahaston salkunhoitaja pystyy saamaan osakemarkkinoilta osakkeille tyypillisen kahdeksan prosentin vuosituoton, rahastosijoittajan omistuksen arvo kasvaa kuusi prosenttia.

Sillä on aika paljon merkitystä. Jos tuhannen euron sijoitusta pitää kymmenen vuotta, kuuden prosentin tuotolla raha kasvaa 1791 euroksi. Kahdeksan prosentin tuotolla rahaa olisi sijoitusajan lopussa 2159 euroa. Melkoinen ero!

TIIVISTELMÄ:

- Pörssiosakkeiden lisäksi voi sijoittaa esimerkiksi korkosijoituksiin eli lainoihin.
- Asunto- ja metsäsijoittaminen vaativat sijoittajalta työtä.
- Raaka-aine- ja taidesijoittaminen perustuu ajatukseen sijoituksen myymisestä myöhemmin kalliimmalla.
- Sijoitusrahastot ovat suuria sijoitussalkkuja, joita hallinnoi salkunhoitaja. Hän sijoittaa rahat rahaston sääntöjen mukaan.

OSAKE ON OSUUS YHTIÖSTÄ

Pörssiyhtiöiden päivämuutokset rullaavat uutislähetyksessä television alareunassa. Markkinakommentaattorit puhuvat kurssiliikkeistä kuin säätilasta. Jos osti yhtiön X osaketta eilen ennen tänä päivänä tullutta lunastustarjousta, olisi tienannut 15 prosenttia! Jos taas haksautti yhtiöön, joka antoi tulosvaroituksen, saa huomata hetkessä menettäneensä kymmenen prosenttia sijoituksensa arvosta.

Pörssit jauhavat osakkeille hintoja hetki hetkeltä. Hyvä niin. Se tarkoittaa, että osakkeilla on kaiken aikaa markkina-arvo, hintalappu, joka kertoo, millä hinnalla osakkeita voi ostaa ja millä hinnalla niitä voi myydä.

Kurssien tuijottelemisen kuitenkin herättää helposti ajatuksen siitä, että osakkeet ovat vähän niin kuin ravihevosta tai jalkapallojoukkueita, joiden puolesta lyödään vetoa. Voittaako Manchester United Bayern Münchenin vähintään kahdella maalilla? Kuinka Marimekon myynti Yhdysvalloissa on kehittynyt?

Osakesijoittaminen ei kuitenkaan ole vedonlyöntiä. Lyhyellä aikavälillä kurssit heiluvat sattumanvaraisesti. Jo se, että joku suuri omistaja haluaa luopua osakkeistaan, voi saada aikaan myyntipaineen, jonka vuoksi osakekurssi laskee. Tai jos Yhdysvaltain keskuspankin pöytäkirjoista paljastuu, että joku riittävän merkittävä henkilö on kröhäissyt väärään aikaan, maailman pörssien arvoista saattaa hetkessä huveta miljardeja.

Vaikka elokuvissa meklarit tuijottavat kiihkeästi kursseja, syytävät toimeksiantoja markkinoille ja rahastavat nousuja, tavallisen piensijoittajan tuotot tulevat etupäässä siitä, kuinka hyvin yhtiö tekee tulosta. Itse asiassa osakekaupankäynnin voi jakaa sijoittamiseen ja spekulointiin sen perusteella, mitä sijoittaja tavoittelee.

Spekulantti ei ole kiinnostunut siitä, mitä yhtiö tekee vaan osakkeen noteerauksesta, sillä spekulantin tavoite on myydä ostamansa osake mahdollisimman hyvään hintaan. Spekulantin saattaa olla mielekästä ostaa osaketta, jota hän pitää ylihintaisena, jos hän uskoo, että löytää jonkun, joka on valmis maksamaan vielä enemmän. Tätä metodia kutsutaan "vielä suuremman hullun" -menetelmäksi.

Spekulantit pyrkivät arvaamaan, onko jonkin osakkeen kurssi hetken kuluttua korkeampi vai matalampi kuin nyt. Helsingin pörssissä tehtävistä kaupoista yli puolet on tietokoneiden tekemiä. Niistä puolet ovat ultranopeaa kaupankäyntiä, niin kutsuttua high frequency tradingia. Sitä käyvät spekulantit eivät ole kiinnostuneet yhtiöstä vaan osakkeesta.

Sijoittaja puolestaan toivoo löytävänsä yhtiön, joka pystyy kasvattamaan tulostaan ja osingonjakoaan tästä tulevaisuuteen. Jos yhtiön osaketta saa järkevällä hinnalla, hän ostaa. Se jälkeen hän nautiskelee kasvavasta osinkovirrasta, mikäli yhtiön asiat menevät niin kuin sijoittaja on kaavaillut niiden menevän.

Sijoittajat sen sijaan keskittävät mielenkiintonsa siihen, millainen yhtiö osakkeen takana on. He ajattelevat, että osake on osuus yhtiöstä. Niin kuin se onkin. Jokainen osakkeenomistaja omistaa murusen yhtiön liiketoiminnasta. Hän omistaa osan yhtiön varoista ja veloista, tuotteista ja patenteista, työsuhteista ja vuokrasopimuksista. Kun Neste Oil myy litran öljyä, yhden osakkeen omistava sijoittaja myy yhden kahdessadaskuudeskymmenesmiljoonasosa litran öljyä, sillä Nesteellä on noin 260 miljoonaa osaketta.

MYY!

OSTA!
MYY!

MYYN!
OSTAN!

Osakesijoittaja sijoittaa yhtiön liiketoimintaan. Hän tuumiskelee, miltä yhtiön tulevaisuus näyttää. Pystyykö yhtiö kasvamaan? Menevätkö sen tuotteet kaupaksi? Onko yhtiössä enemmän arvoa kuin mitä sen osakekurssi osoittaa?

Sijoittaminen on pitkäjänteistä, kun taas spekulointi nopeaa. Sijoittaja sijoittaa yhtiöön, spekulantti osakkeeseen. Jakoa sijoittamiseen ja spekulointiin käyttää muiden muassa Warren Buffett. Hänen sanojaan kannattaa kuunnella. Hän on yksi maailman rikkaimmista ihmisistä ja maailman menestynein sijoittaja.

Osakekurssiakaan ei pidä unohtaa. Hyvä yhtiö ei ole välttämättä hyvä sijoitus, jos sitä ostaa liian kalliilla. Nokia oli vuosituhannenvaihteessa hyvä yhtiö, mutta kuusikymmentä euroa oli liian kallis hinta sen osakkeesta.

Taloussuutiset kertovat toisinaan hämmentäviä asioita: yhtiö on tehnyt kaikkien aikojen parhaan tuloksen, mutta sen osakekurssi on romahtanut. Tämä johtuu siitä, että sijoittajat ovat odottaneet vielä enemmän kuin mihin yhtiö on pystynyt. Tai ehkä tulevaisuuden näkymät eivät ole vastanneet odotuksia. Osakekurssin välitön liikahdus on reaktio sitä vastaan, mitä "markkinat" ovat odottaneet. Kun markkinalle eli sijoittajille tulee uutta tietoa – yhtiö raportoi tuloksestaan, kertoo yrityskaupasta tai antaa ulosvaroituksen –, pörs-sikauppiat hetkessä suhteuttavat uuden tiedon aiempaan. Jos uutinen on positiivinen suhteessa odotuksiin, kurssi nousee, ja toisinpäin.

Osakekurssi on sijoittajien ja spekulanttien muodostama yhteinen näkemys siitä, millä hinnalla osakkeella käydään kauppaa. Aina osa on valmis myymään ja osa haluaa ostaa. Jos näkemyseroa ei olisi, osakekauppa hyytyisi. Kun joku myy, aina joku toinen ostaa. Markkinan eri osapuolilla on erilaiset tavoitteet, oletukset, tarpeet ja näkemykset. Siksi yksi näkee järkeväksi ostaa, toinen myydä.

TIIVISTELMÄ:

- Sijoittaja ajattelee ostavansa osuuden yhtiöstä.
- Spekulantti yrittää löytää osakkeen, josta joku on valmis maksamaan myöhemmin enemmän.
- Sijoittaminen on pitkäjänteistä, spekulointi nopeaa.

OSAKESIJOITTAJAN TUOTONLÄHTEET

Uutisissa korostuu se, kuinka osakkeiden kurssit kiitävät tai syöksyvät. Osakkeen hinnalla ei kuitenkaan ole sijoittajalle mitään merkitystä, jos hän ei ole sillä hetkellä ostamassa tai myymässä.

Osakesijoittaja saa rahaa kahdella tavalla: osinkoina ja myyntivoitoina. Osinkorahat tulevat sijoituskohteena olevalta yhtiöltä, kun taas myyntivoittoa sijoittaja saa siinä vaiheessa, kun hän myy omistamansa osakkeet jollekulle toiselle sijoittajalle.

Tilannetta on helppo verrata asunnon ostamiseen ja vuokraamiseen. Osinko on ikään kuin vuokra, joka tulee vuokralaiselta silloin, kun vuokra-asunto on tarkoituksensa mukaisessa käytössä. Pörssiosakkeen myyminen vastaa asunto-osakkeen myymistä: omistusoikeus ja vuokra- tai osinkotuotto lakkaa, mutta kerralla tulee kunnan summa asunnon tai osakkeiden ostajalta.

Pörssiyhtiöt maksavat osinkoja pääsääntöisesti keväisin. Osingonjakoon tarvitaan yhtiökokouksen eli osakkeenomistajien päätös, ja yleensä osinko irtoakin juuri yhtiökokouspäivänä. Tällöin osingon saa, jos osaketta omistaa yhtiökokouspäivän ja sitä seuraavan päivän välisen yön. Yhtiökokousta seuraavana päivänä osakkeen kurssi laskeekin suunnilleen osingon verran, koska seuraavana päivänä ostetuissa osakkeissa ei ole enää mukana osinkoa.

Osinko maksetaan tilille, eikä osakkeenomistajan tarvitse tehdä mitään saadakseen osinkorahat. Osingon maksaja eli yhtiö pidättää osingosta ennakonpidätyksen, joka vastaa suunnilleen osingosta maksettavaa veroa.

Osinko ei pysy samana vaan vaihtelee vuodesta toiseen. Jos yhtiöllä menee huonosti, se ei välttämättä jaa osinkoa lainkaan. Osinko on epävarmempaa tuloa kuin korkotuotto. Yhtiö luistaa enemmän osingonmaksusta kuin lainojen korkojen maksusta ja lyhennyksistä.

Osinkoa ei ole sidottu osakekurssiin eikä osakkeen ostohintaan. Vaikka yhtiöt maksavat osinkonsa kertyneistä voitoista, osinkoa ei ole sidottu edellisen vuoden tulokseenkaan. Monet pörssiyhtiöt tosin noudattavat ennalta ilmoittamaansa osinkopolitiikkaa. Osinkopolitiikka voi olla esimerkiksi maksaa puolet edellisen vuoden tuloksesta osinkona osakkeenomistajille.

Yhtiön omistajat päättävät, kuinka suuren osan voitoista he haluavat itselleen, kuinka suuri osa jätetään yhtiön käyttöön. Yhtiöön jäävällä rahalla voidaan maksaa vanhoja lainoja tai rahat voidaan investoida tulevaisuuteen, vaikkapa uusien tuotteiden kehittämiseen tai markkinointiin.

Sellaiset hyvässä taloudellisessa asemassa olevat yhtiöt, joilla ei ole suuria investointitarpeita, voivat maksaa lähes koko tuloksensa osinkoina. Tällöin yhtiön osingonjakosuhte on korkea. Osingonjakosuhte saadaan, kun osinko jaetaan vuosituloksella, ja se kertoo, kuinka suuri osa tuloksesta annetaan osakkeenomistajille.

Toinen osinkoihin liittyvä tärkeä luku on osinkotuotto. Osinkotuotto lasketaan jakamalla osakekohtainen osinko yhtiön osakekurssilla: jos yhtiö maksaa 40 sentin osingon ja sen osake maksaa 10,00 euroa, osinkotuotto on 4 prosenttia.

Osinkotuotto prosenttia voi verrata vaikkapa talletuskorkoihin. Pitää kuitenkin muistaa, että osinkotuoton säilymisestä ei ole mitään takeita, kun taas pankkitalletus on käytännössä riskitön, sillä Suomessa talletussuoja takaa pankkitalletukset 100 000 euroon asti siinäkin epätodennäköisessä tapauksessa, että pankki menisi konkurssiin. Osakesijoittaja ei voi koskaan olla varma, saako sijoitustaan takaisin lainkaan – vai saako sen takaisin moninkertaisena.

Tärkeä ero pankkitalletukseen verrattuna on tietenkin se, että osakekurssit nousevat ja laskevat. Yhden päivän kurssimuutos voi olla moninkertainen osinkotuottoon verrattuna. Tämä kuvastaa sitä, kuinka paljon odotukset merkitsevät osakekurssin kannalta.

TIIVISTELMÄ:

- Osakesijoittaja saa rahaa kahdella tavalla: osinkoina ja myyntivoitoina.
- Osakeyhtiöt jakavat osan tuloksestaan omistajilleen osinkoina.
- Osingonjaon sijaan yhtiö voi käyttää rahaa investointeihin.

KUINKA PÖRSSI TOIMII?

Kun maanviljelijällä on perunoita enemmän kuin hän jaksaa syödä, hän köröttele pakettiautollaan torille, nostaa perunalaarit pöydälle ja virittää pöydän ylle aurinگون haalistaman muovikatteen. Kun haluat laittaa ruuaksi uusia perunoita, suuntaat torille, osut myyjän tiskille ja ostat perunoita. Tarjonta ja kysyntä kohtaavat.

Kun torille tulee toinen perunanmyyjä, hän saattaa panna pöytänsä viereen kyltin, jossa perunan hinta on edullisempi kuin aiemmin markkinoita hallinneella myyjällä. Kun sekä myyjä että ostaja on useita, perunan hinta asettuu siihen, minkä ostajat ovat valmiita maksamaan ja millä myyjä on valmis myymään.

Pörssi on osakkeiden tori. Se kokoaa yhteen ostajia ja myyjä, ja niin syntyy kumman kannalta edullisia kauppia.

Ensimmäisissä pörssissä ei suinkaan välitetty osakkeita vaan elintarvikkeita ja raaka-aineita – arvopaperipörssit ovat paljon nuorempi ilmiö. Helsinkiin perustettiin pörssi reilut sata vuotta sitten, ja sitä varten rakennettiin komea kivinen Pörssitalo aivan pääkaupungin keskustaan. Silloin Suomi oli vielä osa Venäjän suuriruhtinaskuntaa.

Nykyisin Helsingin pörssi on osa yhdysvaltalaisista NasdaqOMX-yhtiötä, joka on maailman suurin pörssi-toimialan yritys. Helsingin pörssin kaupat toteutuvat jossain päin eteläistä Ruotsia sijaitsevassa palvelinhuoneissa, jossa vieretysten seisoo pörssin tietokonepöytä ja osakevälitysyhtiöiden palvelimia, jotka on kytketty täsmälleen yhtä pitkällä tietoliikennekaapelilla ”pörssiin”. Näin kaikki välittäjät ovat yhtä lähellä ”pörssiä”. Tasaapuolisuus on tärkeää, sillä osa sijoittajista käy erittäin nopeaa kauppaa. Käytännössä ultranopeaa kauppaa käyvät tietokoneohjelmat keskenään.

Markkinoiden syvyys tarkoittaa sitä, kuinka paljon niiltä voi ostaa tai niille voi myydä järkevästi. Jos on hyvä perunasesonki ja markkinoilla paljon perunanmyyjä, ostaja voi tulla ostoksille rekka-autolla. Markkinalla on syvyyttä. Jos taas paikalla on vain pari värjöttelevä myyjä kopistelemassa laarejaan tyhjiksi, kottikärryjäkään ei saa täyteen. Markkinat ovat ohuet.

Jos markkina on ohut, yksi toimeksianto voi saada aikaan merkittävän kurssimuutoksen. Jos tuuliselle ja tyhjentyneelle torille tulee äveriäs ostaja, joka haluaa ostaa tonnin perunoita hintaan mihin hyvänsä, luultavasti löytyy joku, joka on valmis hakemaan niitä vaikka helikopterilla naapurikaupungista. Tällöin hinta on epäilemättä paljon kalliimpi kuin se, mitä perunanmyyjien kyltissä lukee.

Pörssiosakkeita ei tarvitse rahdata ilmateitse toisesta kaupungista. Hinta joustaa, ja kun osakkeesta yhtäkkiä saakin korkeamman hinnan, myyjät heräävät.

Mitä vaihdetumpi osake on, sitä parempi on sen likviditeetti. Hyvävaihtoinen osake on ruokaperuna. Sitä löytyy torilta ja sille löytyy ostajia. Jos menee Mikkelin torille ostamaan avokadoa, joutuu luultavasti pettymään. Avokadoa ei yleensä osteta torilta, joten torille ei tule avokadokauppiaita. Jokaisesta jäätelöaltaasta saa vaniljajätskiä. Se on likvidi tuote. Myös suklaata ja mansikkaa on usein saatavilla, mutta päärynäjäätelö on jo sen verran eksoottisempi eli epälikvidimpi tuote, että jokaisen jätskivalmistajan ei kannata pitää sitä valikoimissa.

Helsingin pörssiin on listattu pitkälti toistasataa yhtiötä. Osa niistä on suuria niin kuin Nordea tai Kone, osa pikkuriikkisiä kuten Wulff ja Trainers' House.

Hahmottamisen helpottamiseksi pörssiyritykset on jaettu toimialoittain. Tällöin keskenään suunnilleen samankaltaiset yritykset löytyvät läheltä toisiaan. Helsingin pörssissä toimialoja on kymmenen:

■ Öljy ja kaasu	■ Perusteellisuus
■ Teollisuustuotteet ja -palvelut	■ Kulutustavarat
■ Terveystuotteet ja -palvelut	■ Kulutuspalvelut
■ Tietoliikennepalvelut	■ Yleishyödylliset palvelut
■ Rahoitus	■ Teknologia

Öljy- ja kaasu -toimialan ainut yritys on Neste Oil, yleishyödyllisten palveluiden puolesta Fortum. Eniten mittaa on teollisuustuotteet ja -palvelut -toimialalla, johon kuuluu lähes viisikymmentä yritystä.

Toimialan lisäksi yritykset jaetaan koon mukaan. Kokokriteerinä pörssissä ei ole liikevaihto tai henkilöstön määrä vaan markkina-arvo eli se, kuinka arvokas yritys on. Markkina-arvo saadaan kertomalla osakekurssi osakkeiden lukumäärällä. Helsingin pörssin suurimmat yritykset ovat usean kymmenen miljardin euron arvoisia, kun taas pienimpien arvo on vain muutama miljoonaa.

Pörssin luokittelussa suuria yrityksiä (large cap) ovat ne, joiden markkina-arvo on vähintään miljardi euroa. Pieniä yrityksiä (small cap) ovat ne, joiden markkina-arvo on alle 150 miljoonaa. Väliin jäävät keskisuuret yritykset (mid cap).

Päälistan lisäksi pörssissä on pienille ja nuorille yrityksille tarkoitettu markkinapaikka First North, jonka listautumiskriteerit ovat kevyemmät kuin päälistan yrityksillä. First Northilla on listattu vain muutama yritys.

Aiemmin joka maassa oli omat pörssinsä, mutta viime vuosikymmeninä pörssitoiminta on kansainvälistynyt. Silti saksalaisia osakkeita ostetaan etupäässä Frankfurtin pörssistä ja brittiläisiä Lontoon pörssistä. Kaksi Yhdysvaltojen tärkeintä pörssiä ovat New Yorkin pörssi eli NYSE (New York Stock Exchange) ja Nasdaq, jota pyörittävä yritys omistaa myös Helsingin pörssiin.

Perinteisten pörssien lisäksi 2000-luvulla on syntynyt muutamia vaihtopörssiä, joilla käydään kauppaa niillä osakkeilla, joilla kyseisen vaihtopörssin asiakkaat haluavat. Suurin vaihtopörssi on nimeltään BATSChi-X, ja siellä vaihtuu myös suurimpien suomalaisyritysten osakkeita. Piensijoittaja ei nykyisin pääse käymään kauppaa vaihtopörssissä.

TIIVISTELMÄ:

- Pörssi on sähköinen markkinapaikka, jossa arvopaperit vaihtavat omistajaa.
- Mitä vaihdetumpi osake on, sitä parempi on sen likviditeetti.
- Pörssilistalla yritykset jaetaan toimialojen ja yritysten koon mukaan.

SAISINKO
SATASELLA KONETTA JA
PARI KILOA NORDEAA,
KIITOS?

OSAKKEITA

ENSIMMÄINEN KAUPPA

HALUATKO SIJOITTA OSAKKEISIIN?

**Ei se mitään.
Se on helppoa.**

Kaikkein vaivattomin keino päästä osalliseksi osakemarkkinoista on sijoitusrahasto. Pankeilla on tarjolla liuta sijoitusrahastoja. Rahastoa ostaessaan sijoittaja merkitsee rahaston osuuksia. Rahat menevät rahastoon, ja salkunhoitaja sijoittaa ne edelleen markkinoille rahaston sääntöjen mukaisesti. Sijoitusrahastoja pyörittävät myös monet pienemmät rahastoyhtiöt. Ostaakseen rahasto-osuuksia ei tarvitse olla pankin käyttötiliasiakas.

Jotta voisi ostaa osakkeita pörssistä, tulee olla jonkin pörssivälittäjän asiakas. Kaikki suurimmat pankit toimivat myös pörssivälittäjinä. Osakeostoksille voi mennä pankin tiskille, mutta helpompaa ja halvempaa kauppa on itsepalveluna internetissä. Oman osakevälittäjän sivuilla pääsee seuraamaan osakekursseja ja ostamaan tai myymään osakkeita. Välittäjän kautta kaupat menevät pörssiin.

Suomessa toimii myös pari sellaista erikoistunutta osakevälittäjää, jotka eivät tarjoa peruspankkipalveluita vaan ovat erikoistuneet osakekauppaan. Suurin niistä on pohjoismainen Nordnet.

Kun asiakas haluaa käydä kauppaa, välittäjä avaa hänelle arvo-osuustilin. Se on tili, jonne kirjataan, mitä osakkeita asiakas omistaa. Pörssiosakkeet ovat jo kauan olleet bittimuodossa. Vanhoja, koristeellisia paperisia osakekirjoja näkee vain divareissa ja historiankirjoissa.

Sen jälkeen, kun asiakkuus välittäjällä on avattu, välittäjän vastatilille tulee siirtää rahaa, jotta pääsee osakeostoksille. Se tarkoittaa ostotoimeksiannon asettamista.

Toimeksiannossa kerrotaan osakemäärä, hinta ja se, kuinka kauan toimeksianto on voimassa.

Osto- ja myyntitoimeksiantoja voi asettaa rajahintaan tai päivän hintaan. Rajahinta-toimeksiannossa kerrotaan, kuinka paljon osakkeesta on valmis maksamaan tai millä hinnalla sen on valmis myymään. Päivän hinta -toimeksiannossa taas osakkeita ostetaan "laidasta" tai myydään "laitaan". Ostolaita on korkein tarjous, jolla toinen sijoittaja on valmis ostamaan osakkeita. Myyntilaita taas edullisin hinta, jolla joku on valmis myymään. Pörssikurssisivulla kerrotaan sillä hetkellä vallitsevat parhaat tarjoukset.

Rajahintatoimeksiannon asettaja tietää, kuinka paljon hän joutuu maksamaan osakeistaan. Jos hän ostaa 200 osaketta 5,00 eurolla kappale, hän maksaa 1000 euroa ja sen päälle tulevat pankin perimät palkkiot. Vaarana on, että toimeksianto ei toteudu lainkaan tai se toteutuu vain osin. Päivän hintaan -toimeksiannossa ei ole tänä riskiä, mutta hinta voi karata arvaamattomaksi. Pienet toimeksiannot eivät yleensä heiluta kurseja.

Osakevälittäjä perii kaupankäynnistä palkkion. Lisäksi osakkeiden säilyttäminen saattaa maksaa – useimmilla pankeilla maksaakin.

Osakekaupankäyntipalkkio voi olla kiinteä euromäärä tai suhteessa kaupan kokoon. Yleensä suhteellisessakin palkkiossa on vähimmäispalkkiomäärä esimerkiksi kymmenen euroa per toteutunut toimeksianto. Jos sijoitus on 500 euroa ja kaupankäyntipalkkio 10 euroa, kaupankäyntikuluksi tulee kaksi prosenttia. Saadaksesen 500 euron arvoiset osakkeet sijoittajan täytyy tällöin siis maksaa 510 euroa. Jos myydessä peritään saman suuruisen palkkio, osakkeiden arvon täytyy nousta yli 520 euroon, jotta sijoittaja pääsisi voitolle.

Kulujen vuoksi osakkeita ei kannata ostaa aivan pienissä erissä. Kulujen takia nopea ostaminen ja myyminen ei yleensä kannata läheskään niin hyvin kuin pitkäjänteinen sijoittaminen. Viisisataa euroa voisi olla sopiva vähimmäismäärä, jolla pörssiin kannattaa lähteä. Sitä pienempiä summia voi kartuttaa esimerkiksi rahastoon.

Säilytyspalkkio peritään siitä, että välittäjä ylläpitää osaketiliä. Palkkio voi olla joitakin euroja kuukaudessa; ulkomaisten osakkeiden säilyttäminen voi olla kalliimpaa. Kaikki välittäjät eivät peri lainkaan säilytysmaksuja.

Mitä pienempi salkku on, sitä suuremman osan välittäjän perimät maksut vievät. Siksi ennen osakekaupankäynnin aloittamista välittäjiä kannattaa vertailla. Välittäjän ei tarvitse olla sama kuin sen pankin, jossa on käyttelytili.

TIIVISTELMÄ:

- Ostaakseen osakkeita pörssistä tulee olla jonkin pörssivälittäjän asiakas.
- Pörssivälittäjä perii osakekaupasta palkkion, joten pörssiin ei kannata sijoittaa muutamaa sataa euroa pienempiä summia kerralla.
- Mitä pienemmät kulut, sitä paremmat mahdollisuudet sijoittajalla on tehdä voittoa.

ONKO OSAKE HALPA VAI KALLIS?

Kannattaako Nokiaa nyt ostaa?

Pitäisikö Konetta myydä?

Kauppatorilla perunat eivät vaihtaisi omistajaa, jos ostajalla ja myyjällä ei olisi yhtenevää käsitystä siitä, mikä on perunakapan sopiva hinta. Samoin pörssissä ei syntyisi kauppvoja, jos myyjä ei haluaisi myydä ja ostaja ostaa kauppahinnalla.

Siksi jonkun mielestä tällä hetkellä on hyvä aika ostaa ja toisen mielestä tällä hetkellä on hyvä aika myydä.

Ammatikseen osakkeille sijoitussuosituksia antavilla analyytikoilla on lukuisia keinoja, joilla he yrittävät määritellä, kannattaako osaketta ostaa vai myydä. Yksi tavoista on osakkeen "oikean arvon" määrittelemine. Jos osakkeen pörssikurssi on matalampi kuin sen "oikea arvo", osaketta kannattaa ostaa, toisessa tapauksessa taas myydä.

Osakkeen "oikeaa arvoa" analyytikot arvioivat muun muassa sen perusteella, kuinka paljon yhtiö tulee jatkossa tienamaan rahaa ja kuinka paljon se joutuu käyttämään siitä investointeihin. Tällaisessa ajattelussa yhtiö on rahasäkki, jonne tulee ja josta lähtee rahaa eli sijoituskielellä kassavirtoja. Koska tulevaisuuden raha ei ole yhtä arvokasta kuin tällä hetkellä taskussa oleva – sen saamiseen liittyy riski ja sitä paitsi rahan arvo alenee ajan kuluessa –, analyytikot laskevat erilaisilla kaavoilla, mikä voisi olla tulevien rahavirtojen tämänhetkinen arvo.

Yksinkertaisempi mutta ei lainkaan helpompi tapa määritellä osakkeen oikeaa arvoa on ennustaa yhtiön tulevaisuudessa maksamia osinkoja. Ajatustapa on perusteltu: jos osakkeen ostaa eikä sitä aio myydä, osingot ovat sijoittajan ainut tulovirta. Osinkovirtojakin ennustaessaan analyytikot muuttavat tulevaisuuden eurot nykyhetken euroiksi.

Tulevien raha- tai osinkovirtojen muuttaminen nykyhetken eli pörssislangilla diskonttaaminen vaatii paljon arvauksia ja laskentakaavoja. Pienikin muutos tulevaisuutta koskevissa ennusteissa antaa aivan erilaisen lopputuloksen. Erityisesti niin on sellaisten yhtiöiden kohdalla, joiden arvo on paljolti tulevaisuudenodotusten varassa. Siksi sellaisten yhtiöiden kurssit tapaavat heilua pörssissä rajuin.

Osakkeiden halpuutta ja kalleutta voi arvioida myös tunnuslukujen perusteella. Tunnusluvut saa laskettua yksinkertaisella jakolaskulla, mutta ne eivät suoraan kerro, mitä sijoittajan kannattaa tehdä.

Tunnuslukuista käytetyin on voittokerroin eli p/e-luku. Se saadaan, kun osakkeen hinta jaetaan yhtiön osakekohtaisella tuloksella. Jos yhtiön osakekohtainen tulos on yksi euro ja osake maksaa 11 euroa, sen p/e-luku on 11. P/e-luku kertoo, kuinka monessa vuodessa yhtiö tekee nykyisellä tulostasollaan markkina-arvonsa verran tulosta. Mitä pienempi p/e-luku on, sitä edullisemmalta yhtiö vaikuttaa.

P/e-luvun ongelma on siinä, että yhtiöiden tulokset voivat vaihdella voimakkaasti vuodesta toiseen. Jos yhtiö tekee tänä vuonna poikkeuksellisen hyvän tuloksen, sen p/e-luku

on petollisen pieni. Jos kahdella yhtiöllä on sama p/e-luku, niistä edullisempi on se, joka kasvattaa tulostaan enemmän. Jos taas kahden yhtiön tulospöytäkirjat ovat samanlaiset, niistä edullisempi on se, jonka p/e on pienempi.

Toinen p/e-luvun ongelma on se, ettei se huomioi yhtiön velkaantuneisuutta. Jos kahdella yhtiöllä on samanlaisen kasvunäkymät ja sama p/e, niistä edullisempi on se, jolla on vähemmän velkaa.

Jos yhtiö tekee tappiota osakkeen p/e-luku on miinusmerkkinen, eikä se silloin auta sijoittajaa. Jos tulos on nollan tuntumassa, p/e-luku on hyvin suuri eikä siitäkään tiedosta ole juuri iloa sijoittajalle. P/e sopiiikin parhaiten tasaisesti tulosta tekevien yhtiöiden arviointiin.

Toinen yleisesti käytetty kerroin on p/b-luku, jossa osakekurssi jaetaan yhtiön osakekohtaisella omalla pääomalla. Oma pääoma kertoo, kuinka varakas yhtiö on.

Taseessa on kaksi puolta, varat ja vastuut. Yhtiön varoja ovat kaikenlaiset koneet ja laitteet, sijoitukset ja raha mutta myös erilaiset aineettomat oikeudet ja kirjanpidolliset liikearvot. Vastuita yhtiöllä taas on velkojilleen. Oma pääoma saadaan, kun kaikista yhtiön varoista vähennetään kaikki yhtiön velat.

Jos p/b-luku on alle yhden, yhtiön markkina-arvo (eli osakekurssi) on alhaisempi kuin sen nettovarot (osakekohtainen oma pääoma). Miksi niin voisi olla? Siksi, että kaikki yhtiöt eivät saa pääomaansa tuottamaan kunnolla. Jos yhtiön oma pääoma tuottaa kehnosti, ei sen omasta pääomasta kannata maksaa "täyttä hintaa".

P/b-luvun suuri ongelma on se, että yhtiöiden taseet eivät ole vertailukelpoisia. Minkä arvoinen on kymmenen vuotta vanha paperikone? Entä vastaako kiinteistön arvo sen todellista arvoa? Ovatko patentit tai tietojärjestelmät todella niin arvokkaita kuin ne näyttävät kirjanpidossa?

Jos kahdesta vertailukelpoisesta yhtiöstä toisen p/b-luku on pienempi kuin toisen, se vaikuttaa edullisemmalta. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaa oman pääoman tuotto ja tasakerenne mutta myös toimiala ja tietenkin tulevaisuuden mahdollisuudet.

P/e:n ja p/b:n kaltaiset tunnusluvut ovat karkea tapa arvioida osakkeen halpuutta tai kalleutta, mutta yksin niitä ei kannata käyttää sijoitusperusteena.

Sijoituskirjallisuudessa osakkeet jaetaan arvo- ja kasvuyhtiöihin sen perusteella, kuinka korkeita niiden p/e ja p/b-luvut ovat. Arvoyhtiöt ovat "halpoja" eli niiden tunnusluvut ovat matalia, kun taas kasvuyhtiöitä ovat ne, joiden tunnusluvut ovat keskimääräistä korkeampia.

Luokittelussa erikoista on se, että kasvuyhtiöksi pääsee pelkästään sillä, että osake on tunnusluvuilla mitattuna kallis. Yhtiön ei tarvitse kasvaa! Kasvuyhtiöksi kutsuminen tarkoittaa sitä, että toiset sijoittajat hinnoittelevat yhtiön kasvuyhtiöksi eli odottavat sen kasvavan. Arvoyhtiöltä taas ei odoteta järin paljon kasvua. Luokittelu kertoo siitä, kuinka paljon yhtiön arvosta on tulevaisuudenodotusten varassa.

TIIVISTELMÄ:

- Osakkeiden hinnoista vallitsee kaiken aikaa erimielisyys.
- Sijoitusammattilaiset arvioivat muun muassa yrityksen tulevia raha- ja osinkovirtoja.
- Osakkeen kalleutta voi haarukoida myös tunnuslukujen avulla. Yleisimmin käytetään voittokerrointa eli p/e:tä.

VUORISTORADALLA

Tummiin pukuihin ja tyylikkäisiin solmioihin pukeutuneet analyytikot puhuvat viisaanoloisesti, osaavat vastata kysymykseen kuin kysymykseen ja esittää tilastoja monen desimaalin tarkkuudella. Pörssikurssien prosenttimuutokset kerrotaan jopa kahden desimaalin tarkkuudella.

Pörssimaailma vaikuttaa täsmälliseltä, mutta numerot hämäävät. Sijoittaminen ei ole luonnontiedettä vaan psykologiaa.

Lyhyellä aikavälillä pörssikursseja heiluttavat lyhyen aikavälin spekulantit. He pyrkivät arvaamaan, mitä muut sijoittajat tekevät – ja tekevät sen ennen muita. Siksi pörssikursseja liikuttelevat paitsi odotukset yhtiöiden tulevaisuudesta myös odotukset siitä, mitä muut sijoittajat tekevät.

Sijoittajia ohjaavat pelko ja ahneus. Kun sijoittajat pelkäävät, he myyvät osakkeita ja muita riskiseksi koettuja arvopapereita. Silloin, kun ahneus hallitsee, kaikki tuntuu halvalta. Tai jos ei halvalta, ainakin ajatus on, että tulevaisuudessa kaikki olisi vielä kalliimpaa.

Pitkäkestoiset ahneuspuuskat saavat aikaan pörssikuplia. Suomessa teknologia-osakkeista maksettiin vuosituhanenvaihteessa järjettömiä hintoja. Muutaman vuoden kuluttua totuus paljastui: yhtiöt eivät pystyneetkään lunastamaan niihin ladattuja ylimitoitettuja odotuksia. Kalliilla ostaneet sijoittajat menettivät paljon rahaa.

Historian kuuluisin kupla puhallettiin kuitenkin Alankomaissa 1600-luvulla. Ei osakkeisiin vaan – tulppaaneihin. Tulppaanisipuleilla käytiin kauppaa ja niillä spekulointiin. Kuplan huipulla tulppaanisipulista saatettiin maksaa kymmenkertaisesti ammattitaitoisen käsityöläisen vuositienesti. Hulluus oli vallannut sijoittajat. Eikä se ollut viimeinen kerta.

Normaalioloissa osakekurssien yleistä suuntaa ohjaavat paitsi sijoittajien pelot ja toiveet myös odotukset talouden kehityksestä ja esimerkiksi korkotasosta. Jos korot nousevat, osakekurssit yleensä laskevat. Tämä johtuu siitä, että osakkeet eivät enää ole yhtä houkutteleva sijoituskohteeksi verrattuna. Korokojen lasku puolestaan ajaa rahaa osakkeisiin: kun talletustililtä ei saa tuottoa vaan tallettaja ottaa koko ajan nensä inflaatiolta, hän etsii kohteita, joista irtoaa reaaliuottoa eli tuottoa inflaation jälkeen.

Taloudessa suhdanteet vaihtelevat. Välillä yrityksillä menee kovaa, välillä tuntuu, ettei mikään onnistu. Yritysten osakkeet tuntuvat houkuttelevilta kohteilta silloin, kun talouskehitys kääntyy parempaan päin. Silloin kun taloudesta alkaa kuulua huonoja uutisia, sijoittajat pyrkivät eroon osakkeista ja kurssit laskevat.

Itse asiassa pörssikurssien on sanottu ennustavan talouskehitystä. Monet uskovat, että talous kääntyy ylöspäin puoli vuotta sen jälkeen, kun osakekurssit ovat lähteneet nousuun, ja toisinpäin. Tämä johtuu siitä, että sijoittajat katsovat tulevaisuuteen ja pyrkivät ennakoimaan huomista ennemmin kuin tätä päivää.

Yritys teki parhaan tuloksensa vuosikymmeneen. Silti sen kurssi laskee. Kuinka se on mahdollista?

Selitys on se, että pörssikurssit reagoivat uutiseen, joka poikkeaa odotuksista. Vaikka yritys tekisi historiansa parhaan tuloksen, kurssi laskee, jos markkinat eli sijoittajat keskimäärin ovat odottaneet vielä parempaa.

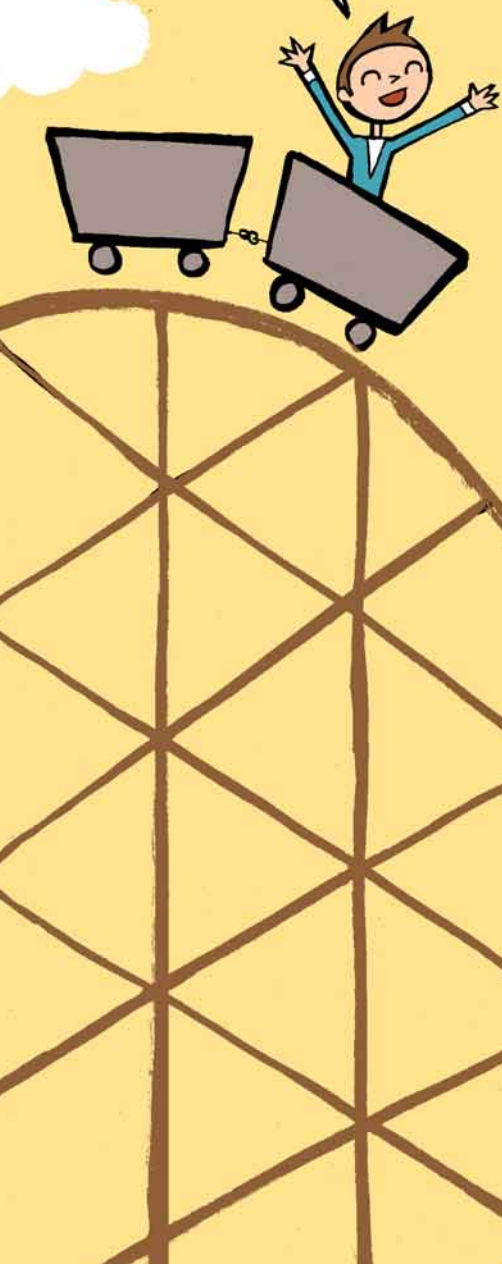
Kurssi voi laskea myös siksi, että yhtiön kertomat näkymät tulevaisuudesta eivät vastaa odotuksia. Varsinkin kasvuyhtiöiden hinta määräytyy paljolti tulevaisuusodotusten perusteella, joten pienikin muutos näkymissä saattaa saada analyytikot alentamaan paitsi tulevan kauden myös kaikkien tulevien kausien ennusteita. Silloin osake voi rojah-
taa alas rytinällä.

Selvimpiä syitä yhden yhtiön rajuihin kurssimuutoksiin ovat tulosvaroitukset. Ne ovat luonteeltaan nimensä mukaisesti aina ennakoimattomia: yhtiö varoittaa, että sen tulos onkin jotain muuta kuin se on aiemmin ennustanut. Muutos voi olla myös ylöspäin; silloin puhutaan positiivisesta tulosvaroituksesta.

TIIVISTELMÄ:

- Lyhyellä aikavälillä pörssiä hallitsee psykologia, mutta pitkällä aikavälillä osakekurssit heijastelevat yritysten taloudellista menestystä.
- Pörssikurssit tapaavat ennakoida talouskehitystä.
- Korkojen nousu yleensä laskee pörssikursseja.

KOHTA
NOUSTAAAN!

HAJAUTTAMINEN

Sijoitusten riskeistä ei pääse eroon, mutta niiden turmiollisuutta voi välttää ennalta. Hajauttaminen tarkoittaa sijoitusten jakamista useamman osakkeen ja useamman omaisuuslajin kesken.

Sijoitusten jakaminen eri omaisuuslajien eli esimerkiksi korkosijoitusten, asuntojen – monelle suomalaiselle oma asunto on suurin sijoitus – ja osakkeiden kesken on hajauttamisen ensimmäinen askel. Toinen askel on omistusten hajauttaminen osakesalkun sisällä.

Jos kaikki rahat ovat kiinni yhdessä yhtiössä ja se antaa tulosvaroituksen ja osakekurssi laskee kymmenen prosenttia, niin laskee salkun arvokin. Jos salkussa on sen sijaan kahta yhtiötä tasapainoilla ja toinen laskee kymmenen prosenttia ja toinen pysyy paikallaan, salkun arvo laskee vain viisi prosenttia. Todella hyvin hajautetun salkun tuotto lähentelee osakemarkkinoiden keskimääräistä tuottoa. Se myös tarkoittaa sitä, että liian moneen kohteeseen ei kannata hajauttaa, koska silloin onnistumiset eivät pääse esiin.

Osakesalkun hajautukseksi riittää 5–10 eri osaketta, kunhan ne ovat erilaisia yhtiöitä. Kahden teleoperaattorin omistamisella salkun riski ei juuri pienene, sillä teleoperaattoreiden osakkeet tapaavat kulkea käsi kädessä. Syystäkin, sillä samalla alalla toimiviin yhtiöihin vaikuttavat samat ympäristötekijät. Jos ihmiset lakkaavat puhumasta puhelimella ja käyttämästä mobiilinetiä, on aivan sama, onko salkussa Elisaa vai Teliasoneraa.

Hajauttaa kannattaa siis eri toimialoilla toimiviin yhtiöihin. Ehkä jopa sellaisiin, jotka liikkuvat jonkin ulkoisen tekijän vaikutuksista eri suuntiin. Esimerkiksi öljyn hinnan nousu hyödyttää sellaisia öljy-yhtiöitä, joilla on omia öljylähteitä, kun taas paljon polttoaineita käyttävät kuljetusyhtiöt kärsivät kustannusten noususta, kun öljyn hinta kohoaa.

Hajauttaa voi paitsi eri toimialoilla toimivien yhtiöiden kesken myös sen mukaan, mistä maasta yhtiön tulot tulevat. Osakesijoittajat ovat jakaneet maapallon perinteisesti kolmeen osaan: Eurooppaan, Yhdysvaltoihin ja Japaniin. 2000-luvulla niiden rinnalle neljänneksi maantieteelliseksi alueeksi ovat tulleet kehittyvät markkinat, joista suurimmat ovat niin sanotut BRIC-maat eli Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina.

Helsingin pörssissä listatut yhtiöt toimivat poikkeuksellisen kansainvälisesti. Esimerkiksi konepajayhtiöille kehittyvä Aasia on tärkeä markkina-alue. Nokian matkapuhelinverkkoja käytetään koko maailmassa. Kaivosteollisuutta palvelevan Outotecin tärkeimmät markkinat ovat Latinalaisessa Amerikassa. Toisaalta monet yhtiöt ovat kotimarkkinayhtiöitä eli toimivat vain Suomessa (esimerkiksi media-yhtiöt Alma Media ja Keski-suomalainen) tai Suomen lisäksi lähialueilla (kuten lihanjalostajat HKScan ja Atria).

Hajauttamalla sijoituksensa useisiin eri osakkeisiin voi suojautua yhtiökohtaisilta riskeiltä, toimialariskeiltä ja maantieteellisiltä riskeiltä. Sille ei kuitenkaan voi mitään, että toisina aikoina lähes kaikki osakkeet laskevat.

Kuinka välttää se, ettei satu ostamaan juuri kurssien ollessa korkeimmalla?

Jos työpöydän vakiovarusteisiin ei satu kuulumaan toimintakelpoinen kristallipallo, keinoja on vain yksi: aikahajauttaminen. Aikahajauttaminen tarkoittaa sitä, että kaikkea ei lyö pörssiin kerralla vaan ostaa osakkeita vähitellen.

Säästöistään sijoittavalle aikahajauttaminen tulee itsestään. Kun joka kuukausi laittaa vähän uutta rahaa markkinoille, tulee ostaneeksi niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina. lottovoittajaparit, joille pamahtaa tilille kerralla useita miljoonia, ovat tässäkin tavallista tallajaa heikommassa asemassa. Heiltä kysytään malttia.

Hajauttamisen lisäksi on hyvä pitää jemmarahaa turvallisessa kohteessa, vaikka sen tuotto olisikin pieni. Niin ei menetä kaikkea, vaikka kävisi kuinka huonosti. Suomessa talletussuoja takaa pankkitalletukset 100 000 euroon asti.

TIIVISTELMÄ:

- Hajauttamalla on mahdollista alentaa sijoitussalkun riskiä.
- Hajauttaa voi eri toimialoilla toimiviin yhtiöihin (toimialahajautus) ja eri maissa toimiviin yhtiöihin (maantieteellinen hajautus).
- Ostojen ja myyntien ajoittaminen eri aikaan on aikahajauttamista.

SIJOITTAJAN VEROTUS

Kun osakkeita tai muita sijoituksia myy voitolla, voitoista pitää maksaa veroa. Poikkeuksen muodostavat pienet myynnit: jos vuoden aikana myy osakkeita yhteensä enintään tuhannella eurolla, myyntivoitto on veroton.

Myyntivoitot eli verottajan kielellä luovutusvoitot ovat pääomatuloa. Niitä verotetaan eri tavalla kuin palkkatuloja. Pääomatuloveroprosentti on kiinteä 30 prosenttia. Jos pääomatulot ovat suuria, pääomaveroprosentti on 32 prosenttia. Jos sijoittaja on ostanut sata Keskon osaketta 20 eurolla kappale eli maksanut niistä 2000 euroa ja myy ne 30 eurolla kappale eli 3000 eurolla, hänen luovutusvoittonsa on 1000 euroa ja siitä menee 300 euron vero.

Myyntivoitto lasketaan siis vähentämällä myynnistä saaduista euroista ostamiseen käytetyt eurot. Myös pankin kaupankäyntipalkkiot pienentävät myyntivoittoa. Ostohinta välityspalkkioineen on verotuskielellä hankintahinta. Hankintahinta tarkoittaa osakkeiden hankintaan kuluneita euroja.

Toinen vaihtoehto on käyttää todellisen hankintahinnan sijaan hankintameno-olettamaa. Siitä on hyötyä, jos osakekurssi on ampunut pilviin. Hankintameno-olettama on 20 prosenttia myyntihinnasta, jos osakkeen tai muun arvopaperin on omistanut alle kymmenen vuotta. Yli kymmenen vuotta omistettujen arvopapereiden hankintameno-olettama on 40 prosenttia.

Jos sijoittaja on ostanut tuhat osaketta yli kymmenen vuotta sitten 2 eurolla kappale ja myy ne nyt 10 eurolla kappale, hänen kannattaa käyttää verotuksessa hankintameno-olettamaa, koska silloin pääomatuloveroa laskettaessa hankintamenona käytetäänkin 4 euroa (40 % 10 eurosta) 2 euron sijaan ja koko potin myyntivoitto verotuksessa on $10\,000 - 4\,000 = 6\,000$ euroa eikä $10\,000 - 2\,000 = 8\,000$ euroa. Hankintameno-olettaman avulla vähennetään inflaation vaikutusta. Sijoittahan maksaa veroa myös siitä, että rahan arvo on alentunut sijoitusaikana ja samalla euromäärällä saa nyt vähemmän kuin sijoitushetkellä.

Jos sijoituksia myy tappiolla, niistä koituu luovutustappiota. Luovutustappion voi vähentää luovutusvoitoista verotuksessa samana vuotena ja viitenä seuraavana verovuotena.

Myös pörssiyrityksistä saatavista osingoista maksetaan veroa. Pörssiosingosta 85 prosenttia on verotuksessa pääomatuloa. 2 euron osingosta verotettavaa on siis $0,85 \times 2 = 1,70$ euroa, ja kun pääomatuloveroprosentti (40 000 euroon asti) on 30 prosenttia, osingosta menee veroa $0,3 \times 1,70 = 0,51$ euroa. Kahden euron osingosta jää käteen 1,49 euroa.

Pääomatulojen verotus on muuttunut Suomessa usein, ja muutoksia tapahtuu varmasti jatkossakin. Lue lisää verotuksesta Pörssisäätiön Sijoittajan vero-oppaasta.

TIIVISTELMÄ:

- Myyntivoittoa verotetaan pääomatulona.
- Pääomatuloveroprosentti pienten pääomatulojen osalta on Suomessa tällä hetkellä 30.

KUINKA OSAKKEILLA TULLAAN MILJONÄÄRIKSI? MIKSI SE ON VÄÄRÄ KYSYMYKSI?

SIJOITTAMINEN - OPAS UTELIAILLE kertoo osakesijoittamisen perusteet suoraan ja säälimättä. Kuinka pörssi toimii? Miten teen ensimmäisen osakekauppani? Mistä tietää, onko osake halpa vai kallis?

Sijoittaminen on järkevää oman talouden hoitoa. Sijoittaminen edellyttää säästämistä. Tämä opas on tarkoitettu opettajille, opiskelijoille ja meille kaikille tavallisille ihmisille jotka mietimme omaa talouttamme. Oppaan on kirjoittanut Pörssisäätiölle kirjailija ja taloustoimittaja Karo Hämäläinen. Hän itse aloitti osakesijoittamisen 12-vuotiaana.

VAROITUS:

oppaan lukeminen voi vaarantaa varattomuutesi!

Tutustu myös muihin Pörssisäätiön oppaisiin: Osakeopas, Sijoittajan vero-opas, Sijoittajan korko-opas ja Sijoitusrahasto-opas. Lisätietoa niistä löydät Pörssisäätiön Internet-sivuilta. Oppaat ovat tilattavissa verkkokaupastamme.

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

Fabianinkatu 14, 00100 Helsinki, www.porssisaatio.fi